

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA
MÁSODIK SEKCIÓ

FEHÉR kontra MAGYARORSZÁG ÜGY

(69095/10. sz. kérelem)

ÍTÉLET

STRASBOURG

2013. július 2.

Ezen határozat az Egyezmény 44. cikkének 2. bekezdésében foglalt körülmények beálltával válik véglegessé. Szerkesztői változtatás alá eshet.

A Fehér kontra Magyarország ügyben,
az Emberi Jogok Európai Bírósága (Második Szekció) Kamaraként tartott ülésén, melynek tagjai voltak:
Guido Raimondi, *elnök*,
Peer Lorenzen,
Dragoljub Popović,
Sajó András,
Nebojša Vučinić,
Paulo Pinto de Albuquerque,
Helen Keller, *bírák*,
és Stanley Naismith, *Szekció Hivatalvezető*,
2013. június 11-i zárt ülésén lefolytatott tanácskozását követően az utóbb említett időpontban elfogadott alábbi ítéletet hozza:

AZ ELJÁRÁS

1. Az ügy alapja egy, a Magyar Köztársaság ellen benyújtott kérelem (69095/10. sz.), amelyet az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény („az Egyezmény”) 34. cikke alapján egy magyar állampolgár, Fehér Sándor („a kérelmező”) 2010. november 22-én terjesztett a Bíróság elé.

2. A kérelmezőt Magyar G. Budapesten praktizáló ügyvéd képviselte. A Magyar Kormányt („a Kormány”) Tallódi Z. képviselte a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumból.

3. A kérelmező azt állította, hogy túlszűfolt cellákban foganatosított fogvatartása az Egyezmény 3. cikkét megsértve embertelen és megalázó bánásmódnak minősült.

4. 2011. szeptember 5-én a kérelem közlésre került a Kormány felé. Arról is döntés született, hogy a kérelem érdeme és elfogadhatósága egyidejűleg kerül elbírálásra (29. cikk 1. bekezdés).

A TÉNYEK

I. AZ ÜGY KÖRÜLMÉNYEI

5. A kérelmező 1947-ben született és Szolnokon él. A kérelem benyújtásakor az Állampusztai Börtönben tartották fogva a kérelmezőt.

6. A kérelmezőt 2006. szeptember 19-én rablás és más bűncselekmények vádjával letartóztatásba helyezték. 2009. október 28-án a bíróság jogerősen elítélte a kérelmezőt, és hat év nyolc hónap szabadságvesztést szabott ki rá.

7. 2006. szeptember 19. és 2008. október 23. között a Szolnoki Börtönben (*Jász-Nagykún-Szolnok Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet*)

négyszemélyes, 6,33-7,25 m² (azaz átlagosan megközelítőleg 1,7 m²/fő) alapterületű zárkákban tartották előzetes letartóztatásban a kérelmezőt.

A kérelmező nyilatkozata szerint a zárkát naponta csak egy órára hagyhatta el, s két zárkatársának ilyen értelmű megerősítő nyilatkozatát is benyújtotta.

A Kormány előterjesztette, hogy ezen időszakból megközelítőleg egy évig és kilenc hónapig a kérelmező naponta három órát tölthetett zárkán kívül, egy további órát pedig a szabadban.

A szabadságvesztés és az előzetes letartóztatás végrehajtásának szabályairól szóló 6/1996 (VII. 12.) IM rendelet 239. § (2) bekezdése szerint a zárkaajtók nyitva vagy zárva tartásáról a parancsnok a rendelkezési jogkör gyakorlójának az előírásait figyelembe véve, a fogvatartás biztonságára vonatkozó szabályok szerint határoz.

8. A kérelmezőt a Tököli Börtönkórházban töltött rövid idő után átszállították az Állampusztai Börtönbe. 2008. november 3. és 2009. július 23. között a kérelmezőt (a kérelmező szerint) tízszemélyes, 24 m² (azaz 2,4 m² / fő) alapterületű vagy (a Kormány szerint) tizennégy személyes, 30,24 m² alapterületű (azaz 2,16 m²/fő) zárkákban tartották fogva. A fogvatartottak napközben szabadon elhagyhatták zárkáikat.

9. 2009. július 24. és december 21. között a kérelmezőt a Tiszaöldi Börtönben tartották fogva, jó körülmények között.

10. 2009. december 21. és 2010. szeptember 10. között a kérelmező a Budapesti Börtönben (*Budapesti Fegyház és Börtön*) tízszemélyes, 25 m² (azaz 2,5 m² / fő) alapterületű zárkában került elhelyezésre. A körleten belül napközben szabadon mozoghatott.

11. A Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézetben töltött rövid idő után a kérelmezőt 2010. szeptember 20-án visszaszállították az Állampusztai Börtönbe, ahol azóta is tartózkodik.

2010. október 1. óta tíz további fogvatartottal egy 30,24 m² (azaz 2,75 m²/fő) alapterületű zárkában van elhelyezve. A körleten belül napközben szabadon mozoghat.

A JOG

I. AZ EGYEZMÉNY 3. CIKKÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

12. A kérelmező azt panaszolta, hogy túlsúfolt körülmények között foganatosított fogvatartása az Egyezmény 3. cikkét sértő embertelen és megalázó bánásmódnak minősült. A 3. cikk kimondja:

„Senkit sem lehet kínzásnak, vagy embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni.”

13. A Kormány vitatta a panaszt.

A. Elfogadhatóság

14. A Bíróság megjegyzi, hogy a panasz nem nyilvánvalóan alaptalan az Egyezmény 35. cikke 3. bekezdésének (a) pontja szerinti értelemben. Továbbá megjegyzi, hogy semmilyen más alapon sem elfogadhatatlan. Ezért elfogadhatóvá kell nyilvánítani.

B. Érdem

15. A kérelmező előterjesztette, hogy – különösen a 2006. szeptember 19. és 2008. október 23. közötti időszakbeli – túlsúlyos zárkákban foganatosított fogvatartása embertelen és megalázó bánásmódnak minősült, amit súlyosbított az a tény, hogy az általa zárkán kívül tölthető idő nagyon korlátozott volt.

16. A Kormány általánosságban vitatta a panaszt és előterjesztette: a kérelmező helyzetét enyhítette, hogy – zsúfoltságtól függetlenül – jelentős mennyiségű időt tölthetett zárkáján kívül, melynek fizikai feltételei egyébként kielégítőek voltak.

17. Amint azt a Bíróság már többször megállapította, az Egyezmény 3. cikke a demokratikus társadalom egyik legalapvetőbb értékét részesíti védelemben. Abszolút módon, a körülményektől és az áldozat magatartásától függetlenül tiltja a kínzást és az embertelen vagy megalázó bánásmódot (ld. *Labita v. Italy* [GC], no. 26772/95, § 119, ECHR 2000-IV).

18. A Bíróság továbbá emlékeztet arra, hogy esetjoga szerint a bántalmazásnak el kell érnie a súlyosság egy minimális szintjét ahhoz, hogy az Egyezmény 3. cikkének hatálya alá essen. A súlyosság e minimális szintjének megítélése relatív; az ügy valamennyi körülményétől, így a bánásmód tartamától, fizikai és mentális hatásaitól, továbbá – bizonyos esetekben – az áldozat nemétől, korától és egészségi állapotától függ. Továbbá, annak megítélésekor, hogy valamely bánásmód a 3. cikk szerinti értelemben „megalázó”-e, a Bíróság azt is figyelembe veszi, hogy a bánásmód célja az érintett személy megalázása és lealacsonyítása volt-e, s hogy a következmények tekintetében a bánásmód a 3. cikkel összeegyeztethetetlen módon hátrányosan érintette-e a személyiséget. Az ilyen cél hiánya azonban meggyőző módon nem tudja kizárni a 3. cikk megsértésének megállapítását (ld. *Peers v. Greece*, no. 28524/95, §§ 67-68, 74, ECHR 2001-III).

19. A Bíróság következetesen hangsúlyozta, hogy az Egyezmény 3. cikkének megsértése általában a törvényes bánásmód vagy büntetés adott formájával elkerülhetetlenül összekapcsolódó szenvedésen és megaláztatáson túlmenő szenvedést és megaláztatást feltételez. A személyi szabadságtól megfosztó intézkedések gyakran magukban foglalnak ilyen

elemeket. Ezért az államnak e rendelkezés alapján azt kell biztosítania, hogy a személy fogvatartására az emberi méltóság tiszteletben tartásával összeegyeztethető feltételek között kerüljön sor, hogy az intézkedés végrehajtásának módja és módszere ne járjon az egyén számára a fogvatartással szükségszerűen együtt járó szenvedés elkerülhetetlen szintjét meghaladó erősségű gyötrellemmel és nehézséggel, és hogy – a szabadságvesztés gyakorlati szükségleteire figyelemmel – a fogvatartott egészsége és jóléte megfelelően biztosítva legyen (ld. *Kudla v. Poland* [GC], no. 30210/96, §§ 92-94, ECHR 2000-XI).

20. A Bíróság megjegyzi, hogy a Szolnoki Börtönben a kérelmező több mint két éven és egy hónapon át átlagosan $1.7 \text{ m}^2/\text{fő}$ alapterületű zárkákban volt elhelyezve (ld. fenti 7. bekezdés). A Bíróság ugyanakkor észrevételezi, hogy a Kínzás és az embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megelőzésére létrehozott Európai Bizottság („a CPT”) többszemélyes zárkák esetén 4 m^2 /fogvatartott mozgásteret tart elfogadható minimális standardnak (ld. pl. a CPT 2009. március 24.-április 2. között tett magyarországi látogatásáról a magyar kormány számára készített Jelentés 65. és 80. pontját).

A Bíróság úgy véli: a jelen ügyben a kérelmező számára rendelkezésre álló mozgástér annyira korlátozott volt, hogy az még a Kormány által e vonatkozásban előadott, a szóban forgó időszak nagyobb részében biztosított napi négy órás engedményt említő verzió elfogadásával sem tekinthető a zárkán kívül töltött idő által megfelelően enyhítettnek.

Az előzetes letartóztatásba helyezettek helyzetét illetően a Bíróság továbbá megjegyzi, hogy a zárkaajtók napközbeni nyitva vagy zárva tartásáról még nyilvánvaló túlsúfoltság esetén is rendelkezési jogkörben a parancsnok dönt (ld. fenti 7. bekezdés). A Bíróság szemében a rendelkezési jogkör túlzott tiszteletben tartása nem felel meg a jelenlegihez hasonló körülmények között megkívánt garanciáknak, a túlsúfoltság megalázó és embertelen bánásmódnak minősült.

21. A fennmaradó időszakot illetően a Bíróság észrevételezi, hogy a kérelmező az Állampusztai Börtönben (2008. november 3. és 2009. július 23. között) $2,16 \text{ m}^2$ vagy $2,4 \text{ m}^2$ (ld. fenti 8. bekezdés); a Budapesti Börtönben $2,5 \text{ m}^2$ (ld. fenti 10. bekezdés); az Állampusztai Börtönben pedig (2010. szeptember 20-tól ezidáig) $2,75 \text{ m}^2$ mozgástérrel rendelkezett. Napjai nagy részét minden esetben a zárkán kívül tölthette. A Bíróság szemében ez a körülmény csökkenti a túlsúfoltság hatását. A Bíróság azonban nem tekinthet el attól, hogy a kérelmező rendelkezésére álló mozgástér minden esetben $3 \text{ m}^2/\text{fő}$ alatt maradt, azaz a CPT standardnál lényegesen kevesebb volt (ld. fenti 20. bekezdés).

22. A Bíróság ezért úgy találja, hogy a kérelmező ilyen – különösen a Szolnoki Börtönben történt – zsúfolt körülmények közötti fogvatartása ártalmas volt a kérelmező fizikai és mentális állapotára (ld., *mutatis mutandis*, *Savenkovas v. Lithuania*, no. 871/02, §§ 81-82, 18 November

2008; *Sulejmanovic v. Italy*, no. 22635/03, §§ 43 to 52, 16 July 2009). Ezért a Bíróság megállapítja, hogy a kérelmező fogvatartásának zsúfolt körülményei az Egyezmény 3. cikkét megsértve embertelen és megalázó bánásmódnak minősültek.

23. Végezetül, emlékezve arra, hogy a magyar hatóságok elismerték (ld. *Szél kontra Magyarország*, 30221/06. sz., 11-13. pont, 2011. június 7.) a magyar büntetés-végrehajtási létesítményekben tapasztalható túlszűfolttség és az abból fakadó nem megfelelő élet- és higiéniai viszonyok problémájának súlyosságát, a Bíróság úgy véli, hogy a kérdés vonatkozásában a szükséges igazgatási és gyakorlati intézkedések megtétele jelenthetne hatékony jogorvoslatot. A Bíróság szerint a hatóságoknak gyorsan kell reagálniuk annak érdekében, hogy a fogvatartottak számára megfelelő fogvatartási körülményeket biztosítsanak.

II. AZ EGYEZMÉNY 41. CIKKÉNEK ALKALMAZÁSA

24. Az Egyezmény 41. cikke kimondja:

“Ha a Bíróság az Egyezmény vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek megsértését állapítja meg és az érdekelt Magas Szerződő Fél belső joga csak részleges jóvátételt tesz lehetővé, a Bíróság – szükség esetén – igazságos elégtételt ítél meg a sértett félnek.”

A. Károk

25. A kérelmező 20.000 euró nem vagyoni kártérítést követelt.

26. A Kormány vitatta az igényt.

27. A Bíróság úgy véli, hogy a kérelmező nem vagyoni kárt szenvedett, és méltányossági alapon 12.000 eurót ítél meg számára ilyen címen.

B. Költségek és kiadások

28. A kérelmező további 2.000 euró plusz ÁFA-t követelt a Bíróság előtt felmerült költségek és kiadások megtérítésére. Ez az összeg megfelel az ügyvédje által kiszámlázandó, 200 euró plusz ÁFA óradíjjal felszámolt 10 órányi jogi munka díjának.

29. A Kormány vitatta az igényt.

30. A Bíróság esetjoga szerint a kérelmező csak annyiban jogosult költségei és kiadásai megtérítésére, amennyiben bizonyítja, hogy e költségek ténylegesen és szükségszerűen felmerültek, s összegüket tekintve ésszerűek. A jelen ügyben – a birtokában lévő dokumentumokra és a fenti kritériumokra figyelemmel – a Bíróság 2.000 euró megítélését tartja ésszerűnek ilyen címen.

C. Késedelmi kamat

31. A Bíróság úgy találja megfelelőnek, hogy a késedelmi kamatnak az Európai Központi Bank marginális hitelkamatán kell alapulnia, amelyhez további három százalékpontot kell hozzáadni.

EZEN INDOKOK ALAPJÁN A BÍRÓSÁG

1. Elfogadhatóvá *nyilvánítja* a kérelmet;
2. *Megállapítja*, hogy az Egyezmény 3. cikkét megsértették;
3. *Megállapítja*:
 - (a) hogy az alperes államnak attól az időponttól számított három hónapon belül, amikor az ítélet az Egyezmény 44. cikkének 2. bekezdése szerint véglegessé válik, az alábbi összegeket kell kifizetnie a kérelmező számára nemzeti valutában, a teljesítéskori átváltási árfolyam alkalmazásával:
 - (i) nem vagyoni kár tekintetében 12.000 (tizenkétezer) eurót, továbbá az ezen összeget terhelő adók összegét;
 - (ii) költségek és kiadások tekintetében 2.000 (kétezer) eurót, továbbá az ezen összeget terhelő adók összegétkell kifizetnie nemzeti valutában, a teljesítéskori átváltási árfolyam alkalmazásával;
 - (b) hogy a fent említett három hónap lejártát követően a teljesítés időpontjáig a késedelmes időszakra az Európai Központi Bank marginális kamatlábát három százalékponttal meghaladó mértékű kamatot kell fizetni a fenti összeg után.
4. A kérelmező igazságos elégtétellel kapcsolatos további igényeit *elutasítja*.

Készült angol nyelven, írásbeli kihirdetésre került 2013. július 2-án, a Bíróság Eljárási Szabályzata 77. szabálya 2. és 3. bekezdésének megfelelően.

Stanley Naismith
Hivatalvezető

Guido Raimondi
Elnök